

Тетяна РОМАНЧУК

здобувач вищої освіти ОС «Магістр»
спеціальності «Облік і оподаткування»

Науковий керівник: **Олександр БУРЛАКОВ**

канд. екон. наук, доцент кафедри обліку, оподаткування
та технологій електронного бізнесу,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ

В умовах ринкової економіки виникають певні особливості ведення бухгалтерського обліку, що зумовлюють необхідність самостійного визначення облікової політики установами для відображення специфічних операцій та подій господарської діяльності у фінансовій звітності. Очевидним є те, що при цьому мають враховуватись вимоги, які встановлені законодавством щодо державного регулювання бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні з метою створення єдиних правил, які є обов'язковими для всіх підприємств та гарантують і захищають інтереси користувачів.

Формування облікової політики є непростим і важливим етапом в діяльності суб'єкта господарювання, який є дуже трудомістким та відповідальним, оскільки впливає на фінансові результати та ефективність діяльності в цілому. Економічно обґрунтована політика дає змогу суб'єкту господарювання впливати на ефективність використання своїх ресурсів та на фінансово-економічні показники своєї діяльності.

Для того, щоб в повному обсязі розкрити всі аспекти формування облікової політики підприємства, необхідно розглянути її в контексті організації бухгалтерського обліку, оскільки це є методична стадія організації обліку.

Формування облікової політики підприємства залежить від інтересів різних груп користувачів облікової інформації і є одним з важливих етапів функціонування підприємства в ринкових умовах господарювання, адже від прийнятої облікової політики залежить не тільки фінансовий результат, а й фінансовий стан підприємства. Повне та правдиве подання інформації про

фінансові результати і фінансовий стан підприємства у звітності значною мірою залежить від рівня формування та застосування облікової політики, яка би враховувала умови діяльності підприємства, організаційно-технологічні особливості тощо. Від уміло сформованої облікової політики залежить ефективність управління фінансово-господарською діяльністю підприємства та стратегія його розвитку на тривалу перспективу.

Повнота та достовірність операцій у сфері обліку забезпечуються обліковою політикою і внутрішніми процедурами банку, що проводяться відповідно до законодавства України, у тому числі нормативно-правових актів Національного банку України та міжнародних стандартів фінансової звітності [1, с. 7].

Поняття «облікова політика» (accounting policies) у міжнародну практику обліку офіційно було впроваджено в листопаді 1974 р. у зв'язку із прийняттям, а з 01.01.1975 р. – введенням в дію Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку № 1 «Розкриття облікової політики» [2, с. 2]. В Україні поняття «облікова політика» з'явилося в бухгалтерській термінології на початку 90-х років ХХ ст. у результаті перекладу Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Потреба в цьому виникла у зв'язку з відмовою України від жорсткої державної регламентації фінансової звітності та введенням національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, адекватних міжнародним [3, с. 19].

Облікова політика є елементом системи нормативного регулювання бухгалтерського обліку, а основна мета – забезпечити одержання достовірної інформації про фінансовий стан установи, результати її діяльності, що є необхідним для всіх користувачів фінансової звітності з метою прийняття відповідних рішень. Облікова політика є складником фінансової звітності та зазвичай формується відповідно вищими органами регулювання обліку та звітності через такі норми, як міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності (МСБО і МСФЗ), державні законодавчі норми – Закон про бухгалтерський облік (Положення та Інструкції НБУ, накази про облікову політику).

Досконало сформована облікова політика підприємства є одним із вагомих складників механізму управління діяльністю установи. Проте для прийняття

управлінських рішень про облікову політику установи потрібно сформувавши об'єктивну, достовірну, повну, зрозумілу та правдиву облікову інформацію, яка би для зацікавлених користувачів (зовнішніх та внутрішніх) максимально розкривала дані про фінансово-господарську діяльність банку. За допомогою сформованої облікової політики можна впливати на фінансові результати та ефективність діяльності установи загалом.

Під час формування облікової політики одним із головних завдань є виокремлення тих факторів, які більшою мірою впливають на функціонування господарчої системи. Тому на вибір і обґрунтування облікової політики установи впливає низка факторів, як зовнішніх так і внутрішніх.

Поряд із зовнішніми та внутрішніми факторами, що впливають на формування облікової політики, необхідно виділити спеціальні фактори, до яких належить технічне забезпечення та наявність ефективної системи інформаційного забезпечення банківської установи.

Чинна законодавчо-нормативна база, що регламентує бухгалтерський облік у банках України, не містить опису структури облікової політики банку, що не дає змоги однозначно трактувати її окремі складові елементи (розділи).

Під час формування облікової політики необхідно використовувати проектні матеріали бухгалтерського обліку, тобто графіки документообігу, посадові інструкції, проекти комп'ютеризованого обліку, плани щодо організації бухгалтерського обліку. Згідно зі стандартами бухгалтерського обліку облікова політика установи протягом року змінюватися не може, тому на початку року є можливість змінити облікову політику й описати зміни в наказі про облікову політику.

Облікова політика може змінюватися, якщо зміна:

- вимагається нормативно-правовими актами Національного банку України, прийнятими відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності, та/або міжнародними стандартами фінансової звітності;
- приводить до того, що фінансові звіти надають достовірну та доречнішу інформацію про вплив операцій, інших подій або умов на фінансовий стан, фінансові результати діяльності або грошові потоки банку.

Не вважається зміною в обліковій політиці:

- нова облікова політика щодо операцій, які не є суттєвими;
- нова облікова політика щодо операцій, які відрізняються по суті від попередніх і не здійснювалися раніше. Нова облікова політика застосовується до подій та операцій з часу їх виникнення.

Сьогодні облікова політика є складником системи управління банку, що формується відповідно до напрямів його діяльності. Групування організаційного, методологічного та технічного аспектів облікової політики дасть змогу установі банку оптимізувати структуру Положення про облікову політику та чітко розмежувати права й обов'язки окремих учасників облікового процесу. Під час формування облікової політики банку керівництву варто враховувати вплив зовнішніх факторів, зокрема соціально-економічні умови і тенденції розвитку економіки України і світу.

Список використаних джерел

1. Положення про організацію бухгалтерського обліку та звітності в банках України, затверджене постановою Правління НБУ від 30.12.1998 р. № 566 із змінами.
2. Янчева Л.М., Акімова Н.С. Генезис облікової політики та її економічна сутність. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. № (7). 2008. 69 с.
3. Житній П. Проблеми формування облікової політики та шляхи їх вирішення. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2005. № 3. С. 19–22